

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd om udgiftsudviklingen og kvaliteten i folkeskolen
Titel	Svar på spørgsmål J, K og L
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 5-10 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 15. december 2015, kl. 14.00-15.00, i FT

Disposition

1. Indledning
2. Svar på samrådsspørgsmål J
3. Svar på samrådsspørgsmål K
4. Svar på samrådsspørgsmål L

1. Indledning

- Udvalget har den 9. november 2015 efter ønske fra Jakob Sølvhøj fra Enhedslisten stillet mig tre spørgsmål om udgiftsudviklingen og kvaliteten i folkeskolen. Jeg vil besvare spørgsmålene enkeltvis, og så kan vi tage en samlet diskussion efterfølgende. Men først vil jeg lige komme med en indledende kommentar om, at vi kan se bagudrettet, at der er blevet sparet på folkeskolen.
- Det er jo faktisk sådan, at hvis man kigger på de budgetterede udgifter til folkeskolen her i 2015, så er der faktisk i kommunerne afsat flere penge til folkeskolen, end der har været årene forinden, og det, tror jeg, er vigtigt, at vi holder fast på i den her diskussion, inden vi forfalder til, hvad man måske kan sige er den lette overskrift i forhold til, hvad der egentlig er de faktiske budgettal for 2015.

2. Svar på samrådsspørgsmål J

- Spørgsmål J lyder sådan: *"Hvad er efter ministerens opfattelse årsagen til det store fald i den gennemsnitlige udgift pr. undervisningstime pr. elev i folkeskolen, og hvad mener ministeren, at udviklingen betyder for kvaliteten af undervisningen? Der henvises til artiklerne "En skoletime er blevet 26 procent billigere" og "En bombe under folkeskolen" bragt på Folkeskolen.dk henholdsvis den 29. oktober 2015 og den 4. november 2015."*
- Indledningsvis vil jeg bemærke, at udgiften pr. undervisningstime pr. elev ikke er det samme som udgiften pr. elev, der ellers typisk er det begreb, der har været anvendt som mål for udgiftsudviklingen i folkeskolen.
- Og det er jo et meget godt eksempel på, at der kan opstilles mange forskellige beregninger af ressourcerne i folkeskolen.
- Det er afgørende for mig – uagtet hvordan udgiftsudviklingen opgøres – at eleverne bliver så dygtige, som de kan, og at de trives i skolen.

- Udgiften pr. elev siger noget om ressourceforbruget pr. elev og dermed noget om det personaleforbrug, der er til rådighed for den enkelte elev i løbet af skoleåret. Udgiften pr. elev er steget i 2014 og i budget 2015.
- Udgiften pr. undervisningstime pr. elev siger derimod ikke noget om personaleforbruget pr. elev, men noget om, hvor meget det koster at gennemføre en undervisningstime. Og det er korrekt, at denne udgift er faldet.
- Danmarks Lærerforening har beregnet, at udgiften pr. undervisningstime pr. elev fra skoleåret 2009/10 til 2014/15 er faldet med 26 pct. Ministeriet har ikke data til præcist at opgøre udgiftsfaldet, men når udgiften til en undervisningstime er faldet, hænger det grundlæggende sammen med tre forhold:
- For det første blev der med folkeskolereformen indført understøttende undervisning, der kan varetages af skolens lærere, børnehaveklasseledere og pædagoger mv. Ressourceforbruget og personaleanvendelsen besluttes lokalt i de enkelte kommuner og på den enkelte skole. Kommunernes tilrettelæggelse af den understøttende undervisning indebærer dog, at den typisk er noget billigere end den traditionelle fagopdelte undervisning.
- For det andet indgik det i grundlaget for kommuneaftalen for 2014, der blev aftalt mellem den daværende regering og KL, at det ville være muligt at omprioritere, så lærerne inden for den almindelige arbejdstid i gennemsnit underviser ca. 2 kløkketimer mere om ugen. Det gør den enkelte time billigere.
- En tredje grund til den reducerede timepris er, at der i 2014/15 sammenlignet med 2009/10 er sket en forøgelse af den gennemsnitlige klassekvotient svarende til ca. én elev mere i en normalklasse.
- Sammenholdt med de øgede udgifter pr. elev mener jeg ikke, at de faldende udgifter pr. undervisningstime pr. elev nødvendigvis siger noget om kvaliteten af undervisningen. Det er tværtimod udtryk for bedre ressourceudnyttelse mange steder, og at vi mange steder har fået mere undervisning for pengene.
- Jeg kan i øvrigt henvise til min besvarelse af spørgsmål 44 den 4. december 2015, hvoraf det fremgår, at selv om antallet af lærere er faldet over de senere år, så er det mere end opvejet af det forøgede antal pædagoger, så der fra 2014/15 samlet set er flere personaleressourcer i folkeskolen, end der var i skoleåret 2010/11.

3. Svar på samrådsspørgsmål K

- Spørgsmål K er formuleret sådan: *"Hvordan vurderer ministeren muligheden for at fastholde kvaliteten i folkeskolens undervisning, når kommunerne igen i*

2016 forventes at spare på udgifterne til folkeskolen? Der henvises til artiklen "Se om din kommune vil spare på skolen i 2016" bragt på Folkeskolen.dk den 28. september 2015."

- Forudsigelsen om nedskæringer på folkeskoleområdet hører vi hvert år, og jeg må konstatere, at udgiften i indeværende år er steget. Fra budget 2014 til budget 2015 med ikke mindre end 2.500 kr. pr. elev. Det er en stigning fra 68.400 kr. til 70.900 kr. pr. elev i gennemsnit.
- Kommunerne har i efteråret afsluttet budgetlægningen for 2016, og hvordan budgetterne for folkeskolen ser ud i de enkelte kommuner, det ved vi, når de offentliggøres af Danmarks Statistik. Det sker forventeligt i løbet af januar 2016. Jeg ønsker ikke at kommentere budgetterne, før jeg kender det reelle resultat af budgetforhandlingerne i kommunerne.
- Men at den offentlige sektor driftsmæssigt er nødt til at effektivisere, så vi får så meget kvalificeret offentlig service som muligt inden for de rammer, vi som samfund har råd til, det er vist et forhold, de fleste er bekendt med. Det gælder også for folkeskoleområdet, at vi skal se på, hvordan vi får brugt vores ressourcer på den bedst mulige måde.
- Det er dog min og regeringens opfattelse, at kommunerne og skolerne med de økonomiske og lovgivningsmæssige rammer, der er i dag for folkeskolen, har mulighed for at gøre alle dele af skoledagen attraktive for børnenes udvikling og skabe en god skole.
- Jeg må også understrege, at det er nødvendigt at have fokus på andre indikatorer end kun udgiftsniveauet, hvis vi ønsker et få et dækkende billede af folkeskolen. Fx klassekvotienter, timetal, elev/lærer-ratio, inklusionsgrad, lærerens kompetenceniveau og ikke mindst elevernes faglige resultater, personlige udvikling og trivsel. Og der er ikke en en-til-en sammenhæng mellem de resultater, der bliver skabt, og hvor mange penge der bliver brugt på den enkelte skole.

4. Svar på samrådsspørgsmål L

- Spørgsmål L er formuleret sådan: *"Vil ministeren tage initiativ til at give kommunerne nye muligheder for at prioritere kvalitet frem for kvantitet i undervisningen ved f.eks. at give kommunerne større mulighed for at sænke det samlede antal undervisningstimer og samtidig øge antallet af undervisningstimer med to lærere eller en lærer og en pædagogisk medarbejder i klassen?"*
- Jeg vil til enhver tid efterstræbe, at der er de bedste lovgivningsmæssige rammer for folkeskolen. Det er samtidig mit udgangspunkt, at det er lokalt, man

har de bedste forudsætninger for at vurdere, hvordan man får den bedste undervisning inden for de økonomiske rammer, der foreligger.

- Det er min klare opfattelse, at vi har givet kommunerne og skolerne god mulighed for at prioritere kvalitet frem for kvantitet, men hvis vi reducerer elevernes timetal eller fastsætter, hvor mange voksne der skal være i folkeskolens klasser, så bryder vi egentlig med friheden til, at man lokalt kan organisere på den bedst mulige måde.
- Det er dog klart, at der må være bestemte minimumsstandarder som basis for folkeskolens undervisning, så der er sikkerhed for, at der på alle skoler og i alle kommuner er ensartede vilkår for indhold og resultater. Det var en del af baggrunden for folkeskolereformen, at de store geografiske forskelle, der var, hvor man i nogle kommuner havde et markant lavere undervisningstimetal end i andre kommuner, var noget af det, vi skulle sikre en standardisering i forhold til, så alle elever får et vist antal faglige timer og også flere faglige timer, end man fik tidligere.
- Men fleksibilitet er ønskelig. Og i forbindelse med folkeskolereformen blev der da også indført en ny bestemmelse i folkeskolelovens § 16 b – vi har også vendt den i det her lokale, og vi har også vendt den rigtig mange gange i forligskredsen – som muliggør en fleksibilitet i timetallet. Bestemmelsen gør det i et vist omfang muligt ved lokal beslutning at reducere den understøttende undervisning i bestemte klasser og i stedet flytte personaleressourcerne fra den understøttende undervisning til fagundervisningen med henblik på yderligere faglig støtte og undervisningsdifferentiering i den pågældende klasse.
- Vi har ud over det hyrdebrev, vi har udsendt, også til en række kommuner lavet et notat, hvor vi skitserer, hvor store muligheder der er for at træffe beslutninger lokalt om at kunne omkonvertere til to voksnes tilstedeværelse i fagtimerne fra den understøttende undervisning.
- Og der er en stor fleksibilitet. Vi har dog ikke de timemæssige tal for udnyttelsen af § 16 b på nuværende tidspunkt. Men hvis vi kigger tilbage på skoleåret 2014/15, så kan vi se, at det kun var i alt 73 skoler ud af 1232 indberettende skoler – for minimum et klassetrin – der har angivet kommunal tilladelse til at fravige reglerne om mindste varighed af undervisningstiden i medfør af lovens § 16 b.
- Så man kan i hvert fald sige, at for det tidligere skoleår, var der ikke særlig mange skoler og kommuner, der har brugt muligheden. Vi har fra forligskredsens side med hyrdebrevet gjort opmærksom på, at der sådan set er mulighed for, at langt flere kan gøre brug af den fleksibilitet, der ligger i loven, og der-

med lokalt vurdere balancen mellem kvantitet over for kvalitet, hvis man skal bruge spørgerens formulering.

- Alle børn her i landet skal have mulighed for at udvikle sig fagligt, personligt og socialt. Men for at opnå de bedste resultater må det være lokalt, man vurderer, hvilke konkrete ressourcer der er nødvendige, og hvordan de skal anvendes.
- Afslutningsvis vil jeg gerne understrege, at jeg selvfølgelig regner med, at kommuner og skoler er i stand til at løfte folkeskolen – også inden for de afstukne økonomiske rammer, der er, og det er også min klare forventning, at alle kommuner forsat vil prioritere folkeskolen højt.
- Og det er sådan set også det, jeg møder hos rigtig mange politikere, uagtet hvilken politisk farve de har, at man lokalt prioriterer folkeskolen højt, fordi man ved, at det at sikre god uddannelse til vores børn og unge er en væsentlig del af den kommunale service.